

R. Verbylaitė-Tzolova: „Esu laiminga galėdama dalelę Lietuvos kurti Bulgarijoje“

Justina MIKELIŪNAITĖ

Bulgarijos lietuvių bendruomenė – viena jauniausių pasaulio lietuvių bendruomenių, pradedanti devintuosius savo veiklos metus. Bendruomenės pirmininke spalio 8 d. trečiams metams perrinkta Rimantė Verbylaitė-Tzolova. Parasparnių pilotė vis dažniau tautiečius suburia aplink aerodromą.

Bene pirmasis lietuvis, apsigyvenęs Bulgarijoje – gydytojas, signataras dr. Jonas Basanavičius. Tautos patriarchas čia dirbo 1880–1905 metais (su dvejų metų pertrauka). Jis vadovavo Lomo ligoninei, kurį laiką dirbo Elenos miestelyje. Lietuvis ne tik gydė žmones, bet ir išleido mokslinį darbą „Bulgarijos sanitarinės etnografijos medžiaga. I. Lomo apygarda (1880–1889)“. Monografijoje daug dėmesio skirta krašto istorijai, archeologijai, antropologijai, ekonomikai, etnografijai, medicinai, švietimui, tautosakai, gamtos problemoms. Perkeltas į Varną daug prisidėjo prie Varnos medicinos muziejaus įkūrimo, buvo išrinktas į miesto tarybą. J. Basanavičius apdovanotas IV laipsnio Bulgarijos ordinu „Už pilietinius nuopelnus“, jam suteikta pilietybė. Nepriklausomybės šauklis – iki šiol garsiausias Bulgarijoje gyvenęs lietuvis, įkvepiantis dabartinę bendruomenę ne tik stengtis išlaikyti lietuviškumą, bet ir dirbti šalies, kurioje gyvena, labui.

Sovietmečiu į Bulgariją atitekėjo saujelė lietuvių, kurios viena apie kitą nieko nežinojo. Lietuviški susibūrimai pradėti organizuoti tik 2008-aisiais, kai Sofijoje buvo įsteigta Lietuvos Respublikos ambasada ir darbą pradėjo ambasadorius Arūnas Vinčiūnas. Po metų prie septynių Rilos ežerų lietuviai paminėjo Lietuvos

vardo tūkstantmetį. Drauge imta sutikti ir Kalėdas, Velykas, valstybines šventes. Nuo 2009-ųjų ambasadoriaus pareigas Bulgarijoje tęsė laikinasis reikalų patikėtinis Valdas Steponavičius, nuo 2011-ųjų rezidavo laikinasis reikalų patikėtinis Darius Gaidys. Jo ir žmonos Renatos Gaidienės iniciatyva 2012 m. spalio 14 dieną įkurta oficiali Bulgarijos lietuvių bendruomenė.

Bendruomenė – pagrindinis tautiškumo židinys

Pirmuoju bendruomenės pirmininku tapo Remigijus Narauskas, 2014 metais į šias pareigas išrinkta Sotera Chananova Vanderhaghen, 2016-aisiais vairą perėmė Eglė Barauskaitė Volkė, o nuo 2018 m. pavasario bendruomenei vadovauja Rimantė Verbylaitė-Tzolova. Bulgarijoje gyvena per šimtą lietuvių, maždaug trečdalis jų – Sofijoje. Taip pat auga lietuvių, gyvenančių Slavyani kaime (šalia Lovečo), būrys – ten tautiečiai įsigijo jau daugiau nei 20 namų. Bulgarijoje įsikūrę lietuviai nuo 2015 m. šiame kaime renkasi švęsti Joninių. Tik šiemet pandemija pakoregavo planus ir susibūrė tik ten gyvenantys.

Joninės Slavyani kaime

Daugiausia šalyje – meilės emigrančių, tačiau yra ir laikinai ar ilgam įsikūrusių verslo, darbo reikalais ar atvykusių studijuoti lietuvių. Bendruomenės renginiai ir neformalūs susitikimai padeda jausti bendrystę, palaikymą ir didžiuotis savo lietuviška tapatybe. Didelę netektį Bulgarijos lietuviai patyrė Vyriausybei nusprendus uždaryti Lietuvos ambasadą 2014 m. liepą. Tada bendruomenė tapo pagrindiniu lietuviybės židiniu, puoselėjančiu tradicijas, kalbą, tautiškumą. Taip pat bendruomenės gyvenime aktyviai dalyvauja ir prie iniciatyvų prisideda Lietuvos garbės konsulas Bulgarijoje dr. Racho Ribarovas.

„Atvykus į naują šalį, dažnai kyla krūva klausimų. Kadangi Bulgarija nebuvo pirmoji užsienio šalis, kur teko gyventi, žinojau apie bendruomenių veiklą ir iškart susiradau vietinius lietuvius. Po trumpo susirašinėjimo internetu mane pakvietė į renginį. Buvo nedrąsu, bet bendruomenė pasirodė labai draugiška, tad noriu paskatinti prisijungti visus, kurie nedrįsta ar dvejoja“, – sako vienas naujausių bendruomenės narių, prieš dvejus metus Sofijoje apsigyvenęs Dainius Bakutis. Paklaustas, kas motyvuoja taip aktyviai dalyvauti bendruomenės veikloje ir nepraleisti nė vieno susitikimo, jis mini tradicijas, galimybę kalbėti gimtąja kalba, justti savo šaknis, prisiminti istoriją.

Metus Bulgarijoje veikė ir lituanistinė mokyklėlė, bet šiuo metu jos veikla nutraukta. Puoselėti tradicijas bendruomenės nariai stengiasi kartu švęsdami lietuviams svarbias šventes – Sausio 13-ąją, Vasario 16-ąją, Kovo 11-ąją, Jonines, Mindaugo karūnavimo dieną, Kalėdas. Konsulate pildosi lietuviškų knygų lentyna. Bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja ir Užsienio reikalų ministerijos bei kitų Lietuvos institucijų organizuojamuose mokymuose, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės iniciatyvose, rašo nacionalinį diktantą, rengia lietuvių kalbos dienoms skirtas viktorinas.

Pristato Lietuvą ir organizuoja labdaros akcijas

Bendruomenė atvira idėjoms, iniciatyvoms, visad laukia naujų narių. Sumažėjus susibūrimų gyvai, D. Bakutis siūlo rengti pokalbius virtualiai ir organizuoti protmūšius internetu, kurie padėtų suburti ir atokesnėse vietovėse įsikūrusius lietuvius. O nuotaikai pakelti – rengti šokių ar kardiotreniruotes lauke. Tikimasi, kad pasiūlymus pavyks įgyvendinti ir jie pajvairins bendruomenės gyvenimą.

Kalėdinė labdaros mugė

Vienas didžiausių renginių, kuriuose Bulgarijos lietuviai pristato Lietuvą – tarptautinė Kalėdinė labdaros mugė, kasmet vykstanti gruodžio mėnesį. Bendruomenės, garbės konsulo ir rėmėjų dėka Lietuvos standas 11 metų iš eilės buvo vienas gausiausių mugėje. Deja, šiemet renginys atšaukiamas dėl pandemijos. Savo iniciatyva bendruomenė keletą kartų organizavo šventes vaikų namų auklėtiniams, planuoja surengti Kalėdinę paramos akciją ir šiemet. Bendruomenės nariai prisidėjo prie Sofijos švarinimo akcijų.

Kai bendruomenei vadovauti pradėjo parasparnių pilotė R. Verbylaitė-Tzolova, su vyru Tvetanu įkūrusi parasparnių klubą „Vertical Dimension“, daugiau susitikimų imta organizuoti lauke. Aerodromas ir pievos šalia sostinės tampa puikia vieta išskyloms, Užgavėnių laužams ir judriems žaidimams su mažiausiais lietuvičiais. Renginių atvirame ore tradicija pasitarnavo ir pandemijos sąlygomis, kai palaikyti veiklą ištis buvo nelengva.

Bulgarijos LB pirmininkė R. Verbylaitė-Tzolova – parasparnių pilotė

Verbylaitė-Tzolova: „Bendruomenei reikia žmonių, kurie rastų laiko pabūti kartu“

Apie vadovavimą bendruomenei tokiu nenuspėjamu, iššūkių kupinu metu, pasiekimus ir tikslus kalbame su dar metams perrinkta pirmininke R. Verbylaite Tzolova.

Bendruomenė pasitiki Tavim ir trečius metus pasiūlė tęsti vadovavimą. Kokie buvo pirmieji dveji metai – ko išmokė, kiek nervų kainavo, kuo praturtino?

Esu laiminga galėdama dalelę Lietuvos kurti čia, Bulgarijoje, kur gimė ir auga mano dukros. Jos yra mano didžiausias stimulus brandinti lietuvių bendruomenę. Man svarbu, kad jos mokėtų lietuvių kalbą ir turėtų kuo daugiau galimybių ją bendrauti, kad didesnėje bendruomenėje užtvirtintų šeimoje puoselėjamas lietuvių tradicijas. Nesiimu kokios nors veiklos, jei numatau, jog ji man kainuos daug nervų ir bus nemaloni. Ir organizuodama bendruomenės susitikimus stengiuosi ieškoti lengvai įgyvendinamų sprendimų. Visada jaučiausi nepakankamai diplomatiška, pernelyg emocionali. Užsiimdama bendruomenės veikla kaskart

mokausi palaukti, apsvarstyti prieš puldama ką nors įrodinėti, ieškoti tinkamų žodžių išsakyti savo pozicijai.

Kokių naujų veiklų, iniciatyvų per šį laiką atsirado?

Kadangi dėl mano šeimos gyvenimo būdo daugiausia laiko praleidžiame gamtoje, norime ir daugiau bendruomenės susitikimų rengti gryname ore. Per pastaruosius dvejus metus išlaikėme tradiciją švęsti valstybines šventes Sofijoje, organizavome ir pikniką Senujų Bulgarijos kalnų papėdėje, kvietėme susitikti su skraidančiu Kalėdų Seneliu, kuris su maišu dovanų nusileido pievoje motorizuotu parasparniu, tradicija tapo ir tranki Užgavėnių šventė gamtoje.

Užgavėnės prie aerodromo

Kokie didžiausi iššūkiai kilo, siekiant užtikrinti bendruomenės veiklų tęstinumą pandemijos metu?

Pandemija gerokai sujaukė planus. Pirmus mėnesius buvo draudžiama rengti bet kokius susibūrimus, išvažiuoti iš miestų, gyvenviečių. Dėl to ir bendruomenės

veikla buvo sustojusi. Kai situacija stabilizavosi, labai išsiilgę tikro žmogiškojo ryšio susitikome švęsti Joninių. Tik šiemet šventėme mažesnėmis grupelėmis. Gyvenantys sostinėje rinkosi gamtoje netoli Sofijos, o Slavyani kaime, kur iki pandemijos jau buvo įprasta paparčio žiedo ieškoti visiems kartu, susibūrė tik ten įsikūrę tautiečiai. Visuomeninis narių susirinkimas šiemet vyko nuotoliniu būdu. Ir buvo įvertintas puikiai, kadangi galėjo dalyvauti ir gyvenantys kituose miestuose. Be to, patogu ir visai smagu svarbius klausimus svarstyti su šlepetėmis.

Gal gali trumpai apibūdinti, kokios didžiausios kliūtys atsirasti lietuviškai mokyklėlei ar neformaliai būreliui? Ar bendruomenės nariai išreiškia tokių poreikių?

Lietuviška mokyklėlė ar neformalus būrelis vis dar yra bendruomenės planuose. Nors nemažai bendruomenės narių išreiškė norą kurti būrelį vaikams, tačiau, atėjus laikui susitikti, likome tik saujelė norinčių ir galinčių. Kadangi bendruomenėje nėra daug vaikų, Bulgarijos lietuviukai labai skirtingo amžiaus, gana keblu suorganizuoti veiklą, kuri būtų visiems įdomi. Kol kas stengiamės organizuoti kuo daugiau bendrų renginių, kurie būtų patrauklūs šeimoms su vaikais. Tačiau svajoti apie lietuvių mokyklėlę nenustojame.

Bulgarijos lietuviai prisideda prie pasaulio lietuvių bėgimo

Susitikimas su ekspedicijos „Nuo Baltijos iki Bengalijos“ dalyviais

Kokie žmonės aktyviausiai dalyvauja bendruomenės veikloje? Kas pasiteisino, siekiant, kad renginiai būtų įdomūs ir senjorams, ir vaikams, jaunimui?

Aš vis dar ieškau visrakčio į Bulgarijos lietuvių širdis. Bet ar toks yra? Sofijoje, miesto centre, organizuojami susitikimai yra patogesni vyresnio amžiaus nariams, o šeimoms su mažais vaikais ir jaunimui labiau patinka renginiai gryname ore. Taigi stengiamės pasiūlyti įvairaus pobūdžio susitikimų. Taip pat ieškau atsakymo, kaip pritraukti naujų narių. Iš suintensyvėjusio aktyvumo bendruomenės grupėje „Facebooke“ sprendžiu, kad nemažai lietuvių pastaruoju metu atvyko arba planuoja atvykti į Bulgariją, tačiau į kvietimus susitikti gyvai retas atsako.

Kuo galėtų bendruomenės nariai prisidėti, kad bendruomenė būtų dar aktyvesnė ir nestovėtų vietoj?

Bendruomenei reikia žmonių, kurie rastų laiko pabūti kartu. O iš to pabuvimo

randasi netikėtos idėjos, kuriasi planai, atsiveria horizontai.

pasauliolietuvis.lt

„Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

